

# איפה הכסף?

ספרה החדש של מיכל זמיר בוחן את הישראליות דרך פריזמה כלכלית, בין שמדובר בנדל"ן ובין שמדובר בגברים // יובל איבי



ב' זה בית. מיכל זמיר צילום: אביר טולטן

ושיפוצה ל"בעלי הראשון". מערכות היחסים שמנהלת גיבורת הספר מאפשרים בחינה של המהות הישראלית כולה בהקשר פיננסי, מהלך שהופך את לטרנר לזוהט בקרב כותבינו (לפני שבועות מספר כתבתי כאן על "בזעיר אנפין" של ירמי פינקוס, שם הזכרתי גם את "כלכלת בית" של עורך כרמלי). זמיר כותבת זאת כמעט מפורשות

## נדמה שהיום כל סיפור ישראלי נפתח בסחר-מכר נדל"ני

כשהיא טוענת באמצעות הקול הראשון של הגיבורה ש"כולם מזדרינים, ואיש עוד לא הוכיח את הקשר ההכרחי בין אהבה לזיונים ובלעדיהם לצורותיה, ובכלל, כל רגשי הבעלות והקניין הם רגשות לא הולמים, שרירים פרימיטיביים שראוי להצמית". ראויו אולי לציין שגיבורת הספר מדווחת בהרחבה על ניסיונה הבורגני השרוף לקרוא לאחר מ"בעליה" "בן זוגי" - ניסיון שנכשל כישלון חרוץ בספר שבו כל קשרי הנישואים מתוארים בשם הקוד "בעל", ולא במקרה הגיבורה היא אישה נטולת יכולת השתכרות שחיה על חשבון גבריה.

גם הרפלקציה העצמית מתכנסת לעניין זה. כמי שמתוארת כל הזמן - על ידי עצמה ועל ידי אחרים - ככוזבנית (במובן השלילי), טוענת הגיבורה ש"בעלי השני לא אהב שסוחטים ממנו מחמאות. לפיכך לא אמר מה שביקשתי לשמוע וגם לא אמר דבר מיחמתו. אלו היו השנים הכי טובות שלי, והן התבזבזו על גבר שלא הרבה להחמיא". כלומר, גם השנים, היופי, המחמאות - כולם מטבעות במסע בזכזכים שגורר חרטה ותו לא. ההחלטה להיפטר מן הדירה, שפותחת את הספר והותמת אותו, היא אקט ספרותי מורכב: מצד אחד הגיבורה יוצאת לחופש עם סילוק האלמנט הקבוע בחייה. מצד אחר היא פועלת באחריות כשהיא פורעת באמצעות המכירה את חובה, שבכל דרך אחרת היה בלתי ניתן להחזרה. כך, היא חוזרת למצבה הטבעי, הכלומניקי, הבורד אישית והעידום כלכלית, ומהמחזור הכלכלי-זיוגי נותרו בה רק צלקות בצורת מטבעות.

מתווך ומבקשת להיפטר מהדירה הזאת, "לא מטעמים כלכליים, אלא מטעמים מוסריים ורתיים כמעט, בכחינת עקירה מן הרוע". בזמן שהיא מחכה ברירת הרוע למתווך שיבוא להעריך את הנכס, היא נזכרת במה שעבר עליה ברירה. ומה שעבר עליה ברירה זה גברים. סליחה על הניסוח השוביניסטי, אני עדיין מושפע מהסגנון של זמיר, שגיבורתה כותבת על עצמה: "נשים מסוגי - שכישורי הפרנסה שלהן מוגבלים ביותר ומשום כך הן מיומנות מאוד במלאכת הפיתוי - נגזר גורלן". הגברים האלה אינם מוזכרים בשם, כביכול אינם בעלי זהות מלבד הקשר הזוגי והמיני, שהוא גם עסקי, לגיבורה: "בעלי הראשון", "בעלי השני", "הסופר הגרמני", "אלא שהמינימליזם התיאורי הזה, שמקטין את הדמויות הגבריות לטרנסאקציה כלכלית-ארוטית שרומה מאוד לרכישת רירה ומכירתה, פועל גם ככיוון ההפוך, כמובן: כל מה שהגיבורה עושה מתואר ברפרנס לאחד מגבריה. התואר השני בספרות מקושר ל"בעלי השני", רכישת הדירה

★ ★ ★ ★  
**סימנים של גבר זר**, מיכל זמיר, כתר, 176 עמ'

מה יש בה, בקניית הדירה, שמהלך כשפים על הישראליים? איך מצליחה טרנסאקציה כלכלית להיות מלווה בכל כך הרבה חיבוטי נפש ולהפוך למשל עמוק כל כך על מהות האדם ובכלל? אמר פעם מי שאמר, שכל סיפור ישראלי נפתח בלוויה בצהריים - זה עובר טוב בגלל השכול והשמש המקומית הקופחת. נדמה שהיום כל סיפור ישראלי נפתח בסחר-מכר נדל"ני. אבל מיכל זמיר הגיבורה דווקא מוכרת דירה: עולמה של גיבורת הספר הוא אוסף של משתנים, ורירתה היא הקבוע היחיד. מסביב לרירה היא אספה "אוטוביוגרפיה" של מאהבים, בעלים וסתם זיונים לעת מצוא, באופן שמעלה ניחוח קל ובאוש של שנאת נשים (לא בפעם הראשונה ביצירתה של זמיר). עתה היא נכנסת למשרדו של

